

ממון המוטל בספק - שרטוט מפת הפתרונות בראשונים

רשב"ם בבא בתרא לד, ב

האי אמר דידי הוא כו' - ולא זה ולא זה **מוחזקין בה** מדלא רמי עלה ממתניתין דשנים אוחזין בטלית שזה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת ולא אמרינן כל דאלימ גבר כן פיר"ח.

תוספות בבא מציעא ב, א

ויחלוקו - תימה דמאי שנא מההיא דארבא דאמר כל דאלימ גבר פרק חזקת הבתים (ב"ב דף לד: ושם) וי"ל דאוחזין שאני **דחשיב כאילו כל אחד יש לו בה בודאי החצי** דאנן סהדי דמאי דתפיס האי ידידיה הוא וכן במנה שלישי דמדמי בגמרא לטלית חשיב ההוא שהנפקד תופס בחזקת שניהם כאילו הם עצמם **מוחזקים בו** לכך משני דהתם ודאי דחד מינייהו הוא ואין החלוקה יכולה להיות אמת ולכך יהא מונח אבל טלית דאיכא למימר דתרוייהו הוא יחלוקו וכן שנים אדוקים בשטר דמדמי לקמן (דף ז.). למתני' משום דשניהם אדוקים בו דהחלוקה יכולה להיות אמת דאפשר שפרע לו החצי ובמנה אין דרך שיקנה לו החצי אחרי שהוא ביד חבירו אבל בארבא אף על גב דאפשר שהיא של שניהם כיון דאין מוחזקין בו הוי דינא כל דאלימ גבר ולסומכוס אף על גב דאין מוחזקין בו ואין החלוקה יכולה להיות אמת היכא דאיכא דררא דממונא פירוש שבלא טענותיהם יש ספק לבית דין יחלוקו.

תוספות בבא בתרא לד, ב

הוא ארבא דהוו מינצו וכו' - הדין כל דאלימ גבר וא"ת מ"ש משנים אוחזין בטלית דאמר בריש ב"מ (דף ב. ושם ד"ה ויחלוקו) דיחלוקו ומפרש ר"ת דאוחזין שאני דכיון ששניהם מוחזקים אין לנו להניח שיגזול האחד לחבירו דחשיב כאילו אנו יודעין שיש לשניהן חלק בה שכל דבר יש להעמיד בחזקת מי שהוא בידו כדאמר' גבי נסכא דר' אבא דאע"ג דאמר דידי חטפי חשבין ליה גזלן וחייב לשלם כאילו הוא ברור שהיתה הנסכא של אותו מוחזק בה והא דמדמי ליה התם טלית לשאר [יהא מונח עד שיבא אליהו] אף על גב דבשאר דהתם אין שום אחד מוחזק צ"ל דשאר נמי חשיב להו כאילו שניהם מוחזקים בו כיון דמכח שניהם נפקד ולריב"א נראה דלאו דוקא אוחזין מדמדמי לה לשאר ואדשמעתין איכא לשנויי כדמשני התם אפי' תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי הכא אימור תרוייהו בהדי הדדי אגבהוה הכי נמי בארבא כיון דאיכא רמאי לא יחלוקו אלא הוי דינא כל דאלימ גבר והא דלא אמרינן בשנים שהפקידו כל דאלימ גבר משום דלא מפקינן כדאמרינן הכא אי תפסינן לא מפקינן אבל מ"ד מפקינן לא אתי שפיר ומאי פריך נמי בסמוך מב' שטרות וממחליף פרה בחמור והא התם ליכא רמאי ואין נראה דהא האי טעמא לא מסיק אלא לאוקומי מתני' כר' יוסי אבל לרבנן קאמר התם האי מנה ודאי דחד מינייהו הוא אבל טלית דאיכא למימר דתרוייהו הוא יחלוקו ולההיא טעמא ה"נ הוה לן למימר יחלוקו דאפשר להיות דהוה ארבא דתרוייהו ועוד פי' ריב"א דהיכא דאוחזין אפי' איכא רמאי יחלוקו כדתניא התם בפ"ק (דף ז.). גבי שנים אוחזין בשטר וקשיא לר"י דא"כ היכי פריך לפירוש (שם דף ג.). והא נמי כשאר דמיא דאיכא למימר אוחזין שאני דהא מהניא אפילו היכא דאיכא רמאי ועוד מאי פריך התם (דף ז.) ולית ליה לרבי מתני' דשנים אוחזין בטלית הא ע"כ יש חילוק בין דין שטר לדין טלית דבטלית אפי' אין אוחזין יחלוקו ובשטר כי אין אוחזין הוי דין כל דאלימ גבר.

רא"ש מסכת בבא מציעא פרק א סימן א

א [דף ב ע"א] שנים אוחזין בטלית זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה. ובמקום שהיא של מוצאה כגון בעיר שרובה כותים זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי. זה ישבע שאין לו בה פחות מחציה וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו. דכיון דשניהם באים לפנינו מוחזקים בגוף הטלית אנו צריכין לפסוק להו דין חלוקה. דכל דבר שאנו רואין ביד אדם חשבין ליה שהוא שלו אף על פי שאחר מערער ואומר שלי הוא.

כדאמרינן גבי נסכא דר' אבא (ב"ב דף לג ב) דחשבינן ליה גזלן אף על גב דאמר דידי חטפי הלכך אי אפשר לפסוק כאן דין כל דאלימ גבר כדאמרינן פרק חזקת הבתים (דף לד ב) גבי ארבא האי אומר דידי היא והאי אומר דידי וכן זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי. **דהתם שאני שאין אחד מהן מוחזק בדבר שמערערין עליו ואין ב"ד מחוייבין למחות למי שבא ליקח דבר שאין אנו יודעין של מי הוא והוא אומר שלו** הוא הלכך אין ראוי לפסוק להן דין חלוקה **שמא נפסיד לאחד מהן שלא כדון**. ויותר ראוי לומר להם שכל מי שתגבר ידו בכח או בראיות שיזכה וסומכין על זה שמי שהדין עמו קרוב להביא ראיות. ועוד שמי שהדין עמו מוסר נפשו להעמיד את שלו בידו יותר ממה שמוסר האחר נפשו לגזול ועוד יאמר זה מה בצע שאמסור נפשי והיום או למחר יביא ראיה ויוציאנה מידי. אבל הכא דשניהם מוחזקין בגוף הטלית אנו מחוייבין למחות שלא יגזול האחד את חברו. הלכך אם היינו פוסקים להם כל דאלימ גבר אחד מהן היה גוזל מה שביד חברו. הלכך אנו צריכין לפסוק להן דין חלוקה.

ולאו דוקא במציאה או במקח וממכר דנקיט זוזי מתרוייהו דאיכא למימר דתרוייהו היא. אלא אף במקח וממכר דנקיט זוזי מחד מינייהו. או בזה אומר אני ארגתיה וזה אומר אני ארגתיה דודאי איכא רמאות בטענותיהן אפ"ה אמרינן יחלוקו כדמוכח לקמן (דף ז א) שנים אדוקין בשטר דאע"ג דאיכא רמאי יחלוקו. וכך מוקי בגמ' אהא דקאמר אלא מאי רבנן הא נמי כשאר דמיא. האי מאי אי אמרת בשלמא רבנן התם ודאי האי מנה דחד מינייהו אמרי רבנן יהא מונח. הכא דאיכא למימר דתרוייהו הוא פלגי בשבועה ולא הזכיר טעמא דרמאי כדקאמר גבי רבי יוסי התם ודאי איכא רמאי הכא איכא למימר תרוייהו בהדי הדדי אגבהוה. אלמא לרבנן כל היכא דאיכא למימר דתרוייהו הוא אף על גב דודאי איכא רמאי פלגי בשבועה ובכל מידי דאיכא למימר דתרוייהו הוא קודם שנודע מחלוקתן בר ממנה שלישי דקודם שנודע מחלוקתן ידוע לנפקד שהוא של אחד מהן. כללא דמילתא כל חלוק ממון ששנים חולקין עליו אם שניהם מוחזקין בו פלגינן בשבועה. ואם אינן מוחזקין בו כל דאלימ גבר. ואם הוא ביד אחד לא מפקינן מיניה. בר ממנה [שלישי] דפקדון דאע"ג דהוי כאילו שניהם מוחזקין בו משום דהנפקד מוחזק מכח שניהם והספק נולד ברשותו ויד הנפקד כידם אפ"ה יהא מונח עד שיבא אליהו כי ידוע לנפקד קודם שנודע מחלוקתן שאין של שניהם:

חידושי הרשב"א בבא מציעא ב, א

וזה ישבע שאין לו בה פחות מחציה ויחלוקו, קשיא לן מ"ש מזה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי דאמר רב נחמן עלה בפרק חזקת הבתים כל דאלימ גבר ואסיקנא טעמא התם משום דלית בה דררא דממונא למר ולמר והכא נמי ליכא דררא דממונא למר ולמר. ותירץ ר"ח ז"ל דשאני הכא משום דתפיסי וכדאמרינן בגמ' מאחר שזה תופס ועומד וזה תופס ועומד שבועה זו למה ואמר' נמי אן סהדי דמאי דתפיסי האי דידיה הוא ומאי דתפיסי האי דידיה הוא אלמא תפיסה מהניא כאלו נחלקה הילכך יחלוקו ולא עוד אלא דדייקין עלה בגמ' שבועה זו למה, אבל התם דלא תפסי לה וכן נמי בההיא ארבא דהווי מינצו עלה בי תרי דהתם כגון דקיימא בסימטא הילכך כל דאלימ גבר. ולהאי תירוצא הא דאקשינן בגמ' בסמוך לימא מתני' דלא כר' יוסי דאמר א"כ מה הפסיד הרמאי ואקשינן נמי לרבנן דר' יוסי והא מתני' כשאר דמיא וכו' דלדבריהם הוה לן למימר במתני' יהא מונח עד שיבוא אליהו כההיא דשנים שהפקידו אצל אחד ואף על גב דהתם לא תפסי לה, איכא למימר ההוא מקשה [ס"ל] דיד שלישי שתפוס מחמת שניהם כיד שניהם. ומ"מ נ"ל לפי דעת ר"ח ז"ל דכל שתפוסין ועומדין אין הפרש בין איכא ודאי רמאי לדליכא ודאי רמאי, מדמדמי לה לההיא דזה אומר של אבותי וההיא ודאי חד מינייהו רמאי. [והא דאמר' בגמ' אפי' תימא ר' יוסי התם ודאי איכא רמאי] דמשמע דכל דאיכא ודאי רמאי יהא מונח היינו לדעת המקשה דקסבר דיד שלישי כיד שניהם אבל אן ל"ס הכי וכמו שאני עתיד לכתוב שם בס"ד. ומיהו לעיקר קושיין נ"ל עוד לתרץ דשאני הכא דליכא למיקם עלה דמילתא וכל היכא דליכא למיקם עלה דמילתא יחלוקו, ותדע לך מדאקשי' התם עלה דההיא דרב נחמן מ"ש משני שטרות היוצאים ביום אחד רב אמר יחלוקו ושמואל אמר שודא דדייני ופרקינן התם ליכא למיקם עלה דמילתא, ואף על גב דאמר שמואל שודא דדייני התם הוא דאיכא למעבד שודא הכא לא אפשר לן למעבד שודא דאין כאן אומדנא כלל מי מהם זכה בה, ואפילו למי שמפרש שם מה שירצו הדיינים לעשות וכדגרסי' בירושלמי שוחדא לדייני שאני הכא דתפסי לה תרוייהו.

בבא בתרא לד ב - המבורג 165

ההיא ארבא דהוו מינצי עלה בתרי האי אמ' דידי היא והאי אמ' דידי היא
אתא חד מיניהו לבי דינא אמ' תפסוה עד דמיתנא סהדי דדידי היא
תפסינן או לא תפסינן
רב הונא אמ' תפסינן ורב יהודה אמ' לא תפסינן
אזל לא אשכח סהדי
אמ' אפקוה כל דאלימ גבר
מפקינן או לא מפקינן
[[רב יהודה לא מפקינן]] רב פפא אמ' מפקינן
והיל' לא תפסינן ואי תפסינן לא מפקינן.

זה או' של אבותי וזה או' של אבותי
אמ' רב נחמן כל דאלימ גבר
ומאי שנא משני שטרות היוצאין ביום אחד דרב אמ' יחלוקו ושמואל אמ' שודא דדייני
התם ליכא למיקם עלה דמלתא הכא איכא למיקם עלה דמלתא
ומאי שנא מיהא דתנן המחליף פרה בחמור וילדה וכן המוכר שפחתו וילדה זה או' עד שלא מכרתי ילדה זה או'
משלקחתי ילדה יחלוקו
התם להאי אית ליה דררא דממונא ולהאי אית ליה דררא דממונא הכא אי דמר לאו דמר ואי דמר לאו דמר.
אמרי נהרדעי אם בא אחד מן השוק והחזיק בה אין מוציאין <> אותה מידו דתני ר' חייא גזלן של רבים לא
שמיה גזלן
רב אשי אמ' לעולם שמיה גזלן ומאי לא שמיה גזלן שלא נתן להישבון [*פ' אם בא לצא?ת? ידי שמים אינו
נפטר בהשבת גזלה זו עד שישלם לכל אחד ואחד*].

רשב"ם בבא בתרא לד, ב

ארבא - ספינה שבנהר.
האי אמר דידי הוא כו' - ולא זה ולא זה מוחזקין בה מדלא רמי עלה ממתניתין דשנים אוחזין בטלית שזה
נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת ולא אמרינן כל דאלימ גבר כן פיר"ח.
תיפסוה - פן ימכרנה אבל חזקה שהחזיק בה אחר שערער זה עליה אינה כלום דאנן סהדי שבתורת חטיפה
באה לידו.
תפסינן או לא תפסינן - מי לימא דתפסי לה ב"ד דהא אי לא משכח סהדי הדרינן ומפקינן לה כדמעיקרא
ולא הפסיד בעל הספינה בתפיסת ב"ד כלום או דלמא לא תפסינן דדלמא לא משכח סהדי ולא הדרינן
ומפקינן לה כדלקמן ונמצא שהפסיד בעל הספינה על ידינו דאי הוה שבקינן לה דלמא הוי אלימ וגבר בעל
הספינה ונמצא זוכה בשלו כן נ"ל טעם השאלה.
רב הונא אומר תפסינן - ס"ל כרב פפא דאמר מפקינן רב יהודה אומר לא תפסינן משום דס"ל לא מפקינן
כדלקמיה והלכך לא תפסינן דשמא זה אין לו עדים ושקרן הוא ומכל וכל רוצה להפסיד את חבירו דמאחר
דתפסי' יודע הוא דתנו לא מפקינן.
א"ל אפקוה - וכגון דאיתרמי מילתא דתפסינן לה כרב הונא אי נמי שאמרו שניהם לב"ד לתפסה ודברי הכל.
וכל דאלימ גבר - בין בראיות בין בכח כמו שפוסק רב נחמן לפנינו כל דאלימ גבר.
לא מפקינן - דמאחר שבא ממון ישראל ביד ב"ד אין רשאי להפקירו אלא מעכבין אותו ממון עד שידעו למי
ישיבו.
מפקינן - כעין שמצאוהו מתחלה שלדעת כן תפסוהו שאם לא יביא עדים יחזירוהו וכל דאלימ גבר.
והלכתא לא תפסינן והיכא דתפסינן לא מפקינן - כרב יהודה.

זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי - בין בספינה בין בקרקע ואין עדות וחזקה לזה יותר מזה.
ומ"ש משני שטרות היוצאין - לפנינו על שדה אחת של ראובן שכתב שטר מתנה לשמעון ושטר מתנה ללוי
ושניהם ביום אחד ונמצא שאין זה מוחזק יותר מזה כלל ואפי' נתברר ששמעון בשחר ולוי אחריו בערב אין

הקדמה בשעות אלא בירושלים כדאמרי' בכתובות גבי ההוא עובדא דאימיה דרמי בר חמא בצפרא כתבתניהו לנכסי לרמי בר חמא וברמשא כתבתניהו למר עוקבא בר חמא ואוקמיה ביד רב עוקבא אף על פי שהוא אחרון ומשום האי טעמא אטו בירושלים יתבי דכותבין שעות וכיון שלא פירש לו ראובן לשמעון השעה נמצא שלא זיכהו בכתב זה עד הערב הואיל ולא נתפרש בו שעת שחרית ונמצאו שניהם שוין.

יחלוקו - דספיקא הוא וליכא למימר הכא המוציא מחבירו דאין א' מוחזק מחבירו.
שודא דדייני - לאותו שהיא נוטה לב הדיינים שהיה הנותן אוהבו או קרובו יותר דודאי לההוא גמר ואקני לו יתנו את הקרקע ושמה זכה בעל הקרקע בשלו אבל כשאתה אומר יחלוקו בודאי אחד נטל החצי שלא כדין.
שודא - לשון השלכה ירה בים (שמות טו) [מתרגמינן] שדי בימא ולעיל נמי נימא רב נחמן חלוקה או שודא ואמאי אמר כל דאליה גבר.

התם - בב' שטרות ליכא למיקם עלה דמילתא היום או למחר שיביא האחד עדים ויטול שהרי השטרות שוין בזמן ואפילו אם יבאו עדים ויעידו זה נכתב ונמסר בבקר וזה בערב הלא אין הקדמה בשעות כמו שפירשנו למעלה וליכא למימר שמא זה נמסר תחלה יום או יומים או חדש ואחר כך נמסר השני לשני דמאחר שנכתבו ביום אחד מסתמא גם ביום אחד נמסרו כמו שמוכיח לשון הכתוב בשטר הלכך רב אמר חולקין ושמואל אמר שודא דדייני דהואיל ואין לברר לעולם הדין עם מי **משתדלין ב"ד בדין ודנין אותו** אבל הכא בהאי קרקע דליכא לא שטר ולא עדים ואיכא למיקם עלה דמילתא אם יבאו ויעידו של מי הוא הלכך אין כאן לומר חלוקה ושודא דשמה יבאו עדים ויסתרו את הדין שדנו ב"ד הלכך אין ב"ד נזקקין להם לדון דין שסופו לבא לידי עיוות אלא מניחים אותן וכל דאליה גבר עד שיבאו עדים ויבררו הדבר.

ומ"ש - הא דרב נחמן ממחליף פרה בחמור וכיון שמשך בעל הפרה את החמור נקנית הפרה לבעל החמור בכל מקום שהיא דמטלטלין נקנין בחליפין כדתנן בקדושין (דף כח) כל הנעשה דמים באחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין ולכך אין הדבר ידוע הולד של מי הוא שהרי לא ראה עדיין את פרתו אבל במכירה בדמים לא מצי למינקט דאין מעות קונות ויחזרו בהן ואילו משכה לביתו אחר מתן מעות תו לא מצי מוכר למימר ברשותי ילדה דהא בביתא דלוקח קיימא הלכך נקט חליפין בחמור ופרה ולא דמים ובפ' השואל פריך ונחזי ברשות דמאן קיימא וליהוי אידך המוציא מחבירו עליו הראיה ומשני **דקיימא באגם** ומכירה נקט גבי שפחה דעבד נקנה בכסף בלא משיכה ומשנתן מעות נקנית לו השפחה בכ"מ שהיא והלכך אין ידוע ברשות מי ילדה שהרי לא ראה אותה הלוקח בשעת מתן מעות.

יחלוקו - והא הכא דאיכא למיקם עלה דמלתא אם יבאו עדים ויעידו ברשות מי ילדה ואפילו הכי לא אמרינן כל דאליה גבר וקשיא לרב נחמן.

התם - גבי המחליף פרה בחמור לתרוייהו אית להו דררא דממונא שהפרה והשפחה של שניהם היתה בזה אחר זה וכל אחד ואחד טוען פרתי ושפחתי ילדה בהיותה ברשותי אי נמי בשעת חליפין ילדה ואין לברר של מי הוי הולד הלכך יחלוקו ושודא דדייני ליכא למימר הכא אפי' לשמואל דלא שייך למימר אלא גבי מתנה לשנים שיראו ב"ד למי אוהב יותר דלדידיה גמר ומקני אבל הכא בדבר נחמן שזה אומר של אבותי כו'.

אי דמר לא דמר - לא היתה הקרקע של אידך מעולם וי"מ האי ומאי שנא מהמחליף כו' דאדשמואל פריך **דקאמר שודא והכא חזינן יחלוקו ואינה שיטת הגמרא** דהא בכתובות בפרק מי שהיה נשוי איתא עיקר מילתייהו דרב ושמואל ופריך התם פירכי אחריני ומהכא לא פריך כל שכן הכא דלמרמי אדרב נחמן נקט לה הכא למילתייהו.

אם בא אחד מן השוק והחזיק בה - בהך קרקע דאמר רב נחמן כל דאליה גבר ובא זה השלישי וחספה מהשנים אלו הטוענין של אבותי.

אין מוציאין אותה - בב"ד מידו של זה השלישי ואף על גב דלא טעין מידי דשמה גם לב' הראשונים אין להם חלק בה.

דתני רבי חייא גזלן של רבים כו' - וסברי נהרדעי דבגזלן כי האי מיירי שגזל משנים החלוקים בדבר זה אומר שלי הוא וזה אומר שלי.

לאו שמה גזלן - לכופו בדיינים להוציא מידו מה שגזל.

רב אשי אמר לעולם גזלן של רבים שמה גזלן - הואיל ולא טעין מידי ומוציאים מידו ומעמידין אותה בפני שנים הראשונים שיש להם טענת אבות.

ומאי לא שמה גזלן - דקאמר רבי חייא לא להקל עליו בא לפטרו מלשלם אלא להחמיר עליו ולומר דלא ניתן להשבון לא מיכפר בהשבה דאינו יודע למי ישיב דמאחר שבא לידו צריך להשיב לבעלים ולא להוציאה מתחת ידו ולהפקירה לשנים הראשונים וכל מאן דאליה גבר כדפסקינן לעיל ואי תפסינן לא מפקינן כל שכן זה

שבתורת גזל בא לידו והוא צריך להוציאה מתחת ידו ואינו יודע למי ישיב והכי נמי אמרין בהמוכר את הספינה (לקמן/בבא בתרא/ דף פח:): א"ר לוי קשה עונשן של מדות מעונשן של עריות ומפרש התם אפשר בתשובה והכא לא אפשר בתשובה דהמוכר במדה וגזל לרבים שאינו יודע למי ישיב ואליבא דרב אשי איירי נמי ר' חייא במוכר במדה שאינה ישרה לרבים כן נראה בעיני שיטה זו.

תוספות בבא בתרא לד, ב

רב הונא אמר תפסינן - פי' הקונט' משום דמפקינן ורב יהודה דאמר לא תפסינן משום דאי תפסינן לא מפקינן ואין נראה לר"י לתלות זה בזה מדלא פליגי הנהו אמוראי גופייהו במפקינן הנך דפליגי בתפסינן לכך נראה דר"ה דאמר דתפסינן אפי' למאן דאמר לא מפקינן דמהימנינא ליה שיביא עדים ורב יהודה דאמר לא תפסינן אפי' למ"ד מפקינן היינו דתפסינן כבר אבל לכתחילה לא תפסינן דחיישינן דלמא לא מייתי עדים ולא נדע לברר של מי הוא ולמי להחזיר ולכך אין לנו ליכנס בדבר.

רא"ש מסכת בבא בתרא פרק ג סימן כב

כב זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי אמר רב נחמן כל דאלימ גבר. האי כל דאלימ גבר דינא הוא דכל מי שגבר ידו בפעם ראשונה הוא שלו עד שיביא חבירו ראייה וכל זמן שלא יביא ראייה אף אם תגבר ידו לא שבקינן ליה לאפוקי מיניה דלא מיסתבר שיתקנו חכמים שיהיו כל ימיהם במריבה ומחלוקת היום יגבר זה ומחר חבירו אלא חכמים פסקו כל דאלימ בפעם הזאת גבר וסמכו על זה דכל מי שהדין עמו קרוב להביא ראיות ועוד מי שהדין עמו ימסור נפשו להעמיד שלו בידו ממה שימסור האחר לגזול ועוד יאמר מה בצע שאמסור נפשי והיום או למחר יביא ראייה ויוציאנה מידי:

שודא דדייני

תלמוד בבלי כתובות פה, ב

ההוא דאמר להו: נכסיי לטוביה, שכיב, אתא טוביה, א"ר יוחנן: הרי בא טוביה. אמר טוביה ואתא רב טוביה - לטוביה אמר, לרב טוביה לא אמר; ואי איניש דגיס ביה - הא גיס ביה; אתו שני טוביה, שכן ותלמיד חכם - תלמיד חכם קודם, קרוב ות"ח - ת"ח קודם. איבעיא להו: שכן וקרוב, מאי? ת"ש: טוב שכן קרוב מאח רחוק. שניהם קרובים ושניהם שכנים ושניהם חכמים - שודא דדייני.

רש"י כתובות פה, ב

שודא דדייני - הטלת הדיינים לפי מה שיראו דיינים שהיה דרכו של מת לקרב את זה יותר מזה או מי שבשניהן טוב ונהוג בדרך ישרה שיש לומר בו נתכין המת לזכות. שודא - כמו שדי בימא (שמות טו) דמתרגמינן ירה בים הטיל בים.

תלמוד בבלי כתובות צד, א

אתמר: ב' שטרות היוצאים ביום אחד, רב אמר: חולקין, ושמואל אמר: שודא דדייני. לימא, רב דאמר כר"מ, דאמר: עדי חתימה כרתי, ושמואל דאמר כרבי אלעזר, דאמר: עדי מסירה כרתי! לא, דכולי עלמא כרבי אלעזר, והכא בהא קמיפלגי, רב סבר: חלוקה עדיפא, ושמואל סבר: שודא דדייני עדיפא. ומי מצית מוקמת ליה לרב כר' אלעזר? והאמר רב יהודה אמר רב: הלכה כרבי אלעזר בגיטין, כי אמריתה קמיה דשמואל, אמר: אף בשטרות, מכלל דרב סבר: בשטרות לא! אלא מחוורתא, רב כר"מ ושמואל כרבי אלעזר.

רש"י כתובות צד, א

ב' שטרות - מכר שדה אחת לשני בני אדם ביום אחד.

שודא דדייני - לפי ראות עיני הדיינין יטילו הזכות והחובה.
שודא - לשון השלכה כמו ירה בים דמתרגם שדי בימא (שמות טו).
כרבי מאיר דאמר - לענין גט עדי חתימה עיקר כריתות וכן לענין השטרות ואלו שניהם נחתמו ביום אחד ובמקום שאין כותבין שעות גלו דעתייהו דאין מקפידין על הקודם לחבירו ואפילו זה שחרית זה במנחה אין זה גובה יותר מזה הלכך מאי שודא דדייני איכא למימר אין אדם יכול ליפות כחו של זה משל זה.
ושמואל דאמר כרבי אלעזר דאמר - אף על פי שאין עליו עדים אלא שנתנו בפני עדים גובה מנכסים משועבדים שאין העדים חותמין על הגט אלא מפני תיקון העולם שמא ימותו עדי מסירה או ילכו למדינת הים אלמא עדי מסירה עיקר והכא יש לומר שמא האחד היה חביב עליו יותר וקדם ומסרו לו ואת השני הטעה וכי לא ידעין נימא שודא דדייני לפי מה שהם רואים מי מהם היה רגיל אצלו יותר דשודא עדיפא מחלוקה.
דכולי עלמא כר' אלעזר - דקיימא לן כוותיה בגטין ואיכא למימר שודא ואיכא למימר חלוקה ובהא פליגי.
חולקין - אלמא חלוקה עדיפא.

תלמוד ירושלמי (ונציה) מסכת כתובות פרק י הלכה ד

שמואל אמר שודא דדייני לשני שטרות שיצאו על שדה אחת אי זה מהן שירצו בית דין להחליט מחליטין מתניתא פליגא על שמואל אין שם אלא מנה חולקות בשוה לא שודא דדייני את אמרת והא תני הירושין שירשו שטר חוב הבכור נוטל פי שנים עוד יצא עליהן שטר חוב הבכור נותן פי שנים עוד היא לשודא דדייני אתאמרת רבי אבין בשם שמואל לא שנייא בין שני שטרות שיצאו על שדה אחת בין שטר אחד שיצא על שני שדות אי זה מהן שירצו בית דין מחליטין שמואל אמר במרשות זו את זו כשהרשת השלישית את השנייה לדון עם הראשונה אמרה לה לא מנה אית לך סב חמשין ואיזל לך

תוספות בבא בתרא לה, א

שודא דדייני - נראה לר"ת למי שירצה הדיין ליתן ולא כפ"ה שיאמרו דעתו של נותן דהא בסוף פ"ק דגיטין (דף יד: ושם ד"ה וכאן) גבי הולך מנה לפלוני קאמר מה שירצה שליח יעשה וקרי ליה התם שודא ובפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עד. ושם ד"ה שודא) נמי אמר נאמן הדיין לומר לזה זכיתי ולזה חייבתי בד"א שבעלי דינין עומדים לפניו אבל אין בעלי דינין עומדים לפניו אינו נאמן ופריך וניהדר ונידייניה ומשני בשודא דדייני ואי כפ"ה אכתי ניהדר לאמוד דעתו של נותן ובהדיא בירושלמי אמר לאיזה מהן שירצו ב"ד להחליט מחליטים וא"ת א"כ יתן למי שיתן לו שכר וי"ל דכל דיינא דמקבל אגרא לאו דיינא הוא ומה שפר"ח דקבלה בידינו דלא אמרינן שודא אלא במקרקעי אין נראה לר"י דהא גבי הולך מנה לפלוני גבי שליח מייתי לה בספ"ק דגיטין (דף יד: ושם) עוד פירש דדוקא דין מומחה עושה שודא דהא רב ששת גברא רבה הוא ואמר ליה רב נחמן מר לאו דיינא הוא גביה אימיה דרמי בר חמא ורב עוקבא בר חמא בפ' מי שהיה נשוי (כתובות דף צד:).

חידושי הרמב"ן בבא בתרא לה, א

ופירוש שודא דדייני למי שירצה הדיין יתנו. וכן מפורש בירושלמי (כתובות פ"י ה"ד) והדיינין מחליטין אותו לכל מי שירצו, והלשון אמור שם כך שודא דדייני, כלומר שהדיינין עושין כל מה שירצו, ואם אוהבין זה יותר מזה מפני שהוא עמית בתורה ומצות יתנו לו נמצא שצריך ליתן שודא לדדיינין, והוא כלשון גוזמא, והתם נמי בפרק מי שהיה נשוי אמרינן מה שירצה שליח יעשה דיהבי ליה בי דינא למאן דעמית בתורה ובמצות, כדאמרינן בשבועות (ל' א') עולא חבירו עמית בתורה ובמצות הוא נפקא מינה לשודא דדייני. ומה שפירש רש"י ז"ל שודא דדייני שאומדין אותו למי אוהב יותר. והרב רבי שמואל ז"ל תלמידו כתב כדבריו, לא דייק, דגבי זה אומר של אבותי וזה אומר של אבותי ליכא למימר הכי וא"כ היכי מייתנין הכא דשמואל למידן בה שודא, ובמסכת כתובות כתבתי יותר מזה בס"ד.

ממון המוטל בספק

מאיר ליכטנשטיין

אורות שאול

פתרונות בסוגית בבא מציעא ב-ג – מופיעים בספרות תנאים

יחלוקו

המוציא מחבירו עליו הראיה

יהא מונח

יחלוקו בשבועה

עוד פתרונות בגמרא – בבא בתרא לד - לה

כל דאלים גבר

שודא דדייני

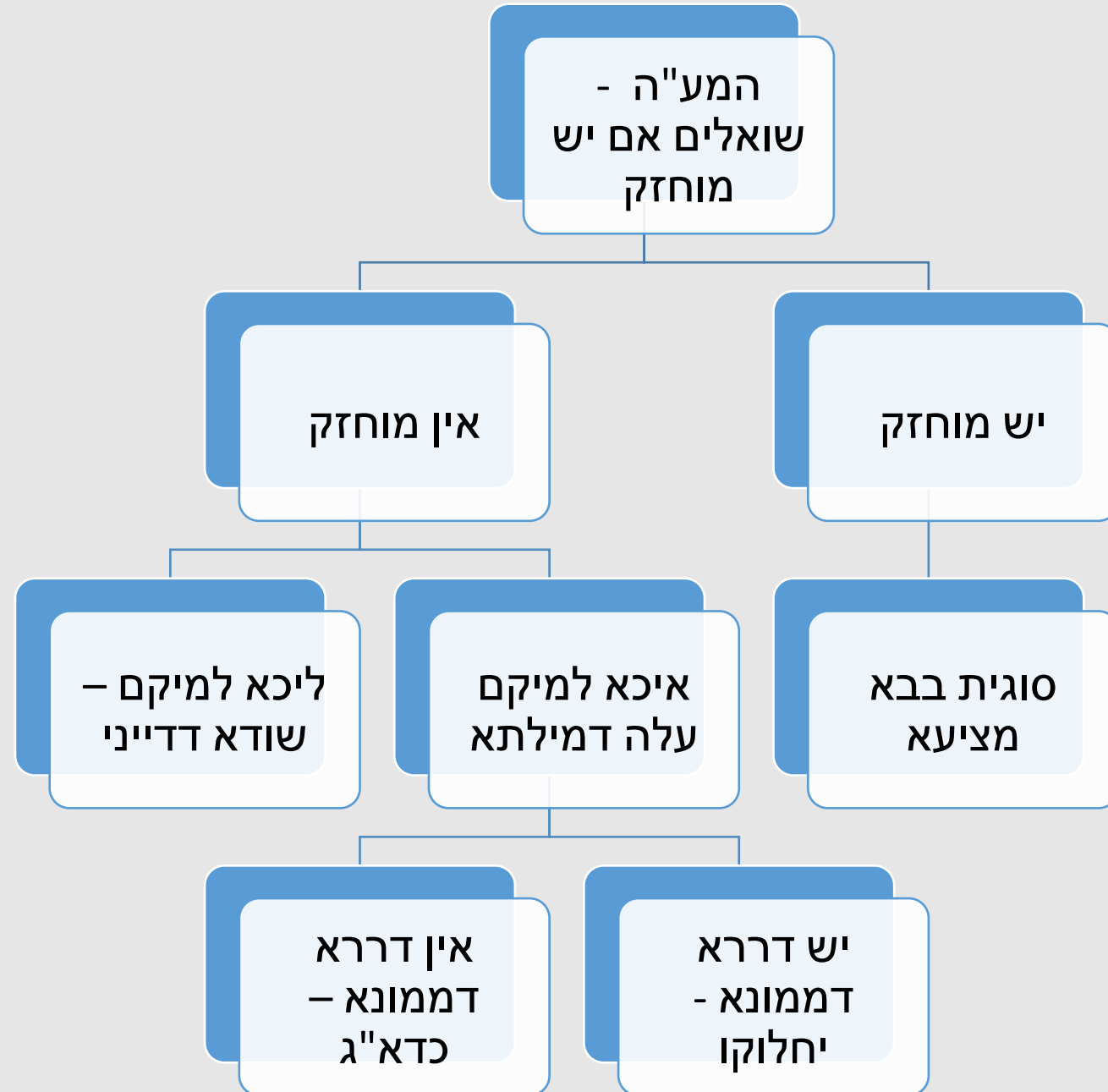
הסוגיה מזכירה גם יחלוקו – מתעלמת מהזיהוי של משנה ב"מ
ק עם סומכוס

בכל סוגיה יש דיון עצמאי מה היחס בין הפתרונות שמובאים בה
השאלה היא מה היחס בין הסוגיות

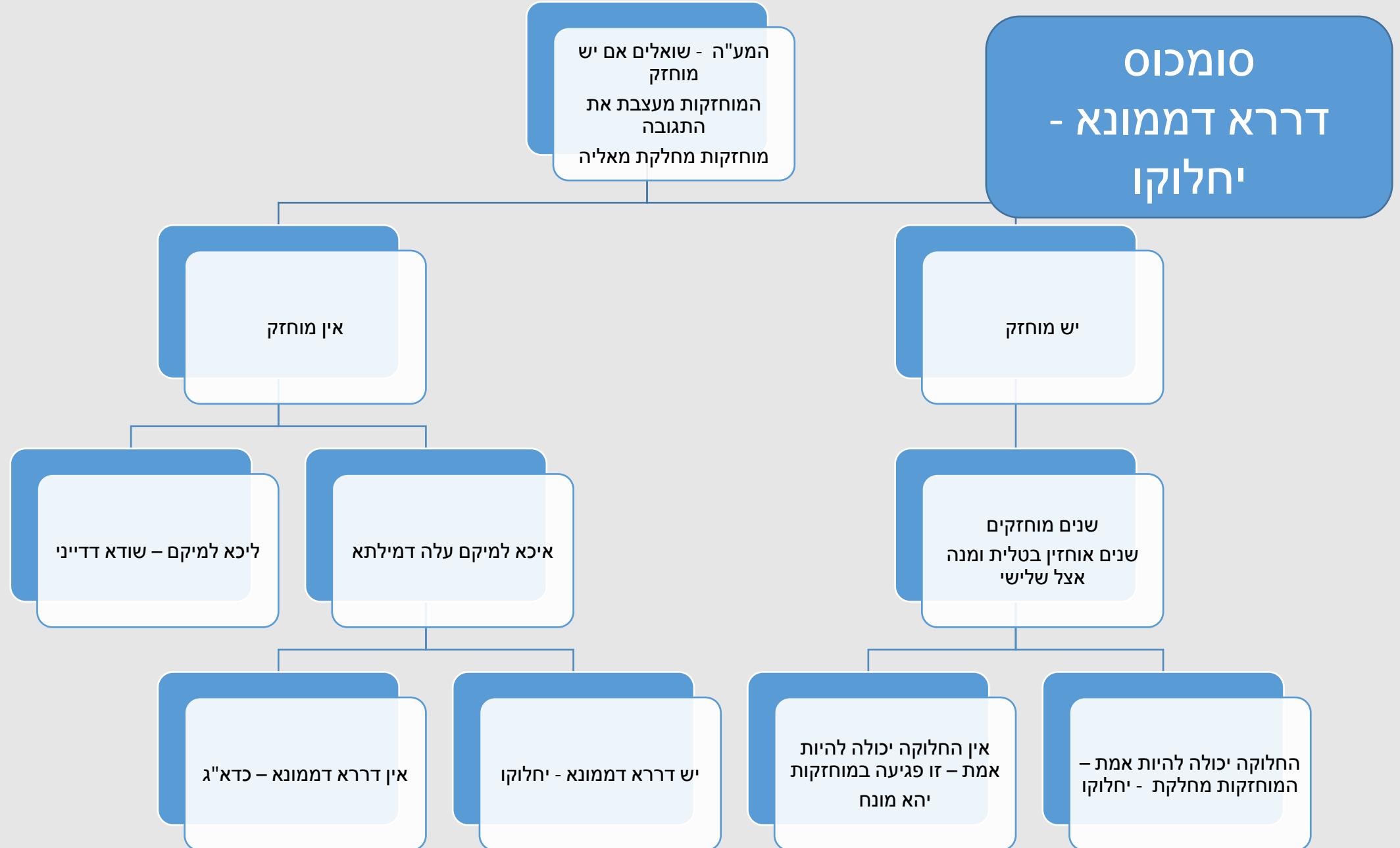
בבא מציעא – קולות שונים מיחידות שונות

בשתי הסוגיות מדובר ששניהם טוענים אותה טענה – הדיון בראשונים הולך להצטמצם למה
עושים כששני הצדדים טוענים אותה טענה

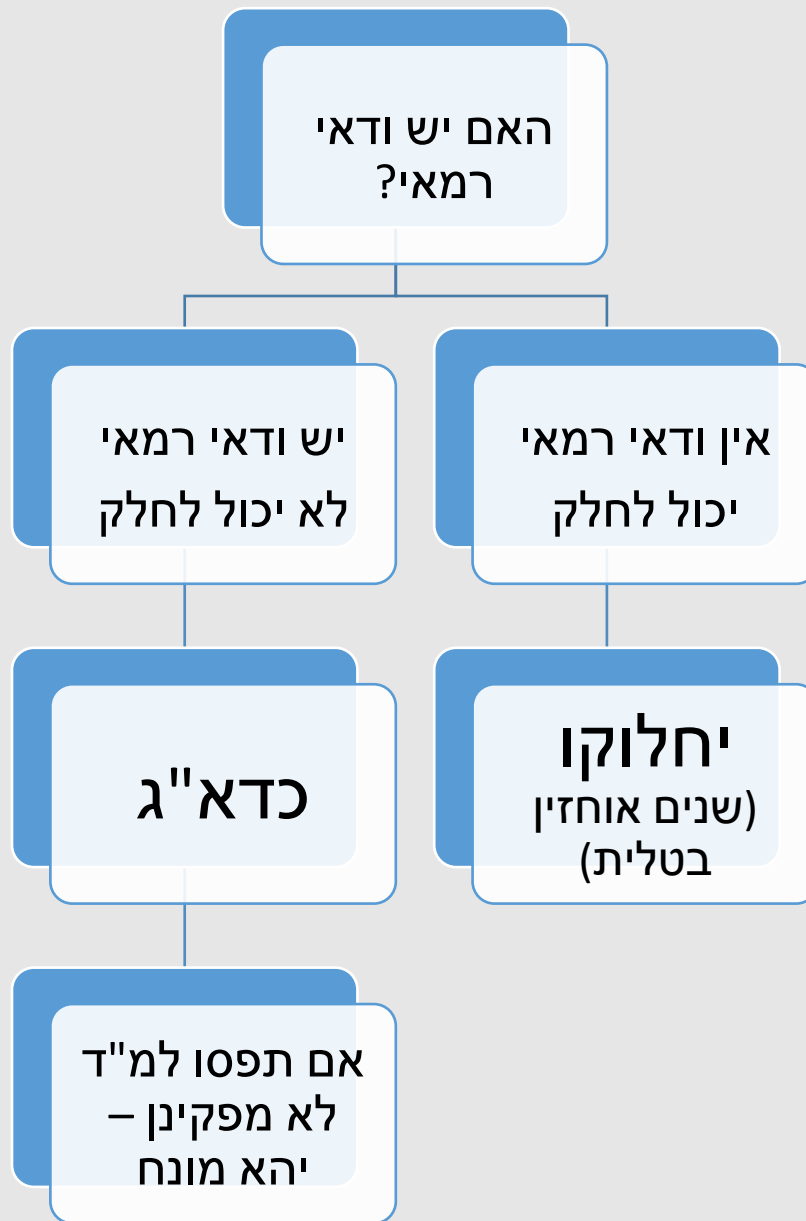
רשב"ם בבא בתרא לד ב

תוספות בבא מציעא ב

ריב"א בתוספות בבא בתרא לד ב

ריב"א # 1
בשנים אוחזין
בטלית אין מוחזקות
לאף אחד מהם

ריב"א # 2
בשנים אוחזין שניהן
מוחזקים ולכן יחלוקו
אפילו יש ודאי רמאי

רא"ש בבא מציעא א א

השואלים אם יש מוחזק
כשיש מוחזק בי"ד לא יכול
להימנע מלהתערב

אין מוחזק
אין ב"ד מחוייבין למחות

שנים מוחזקין צריכים לפסוק
להם דין חלוקה
מחוייבין למחות שלא יגזול
האחד את חברו
אפילו בודאי רמאי

כדא"ג כשאין מוחזקות – כלי
לגלות של מי זה

הפעלת כדא"ג כשיש
מוחזקות היא גזל

בשנים שהפקידו מנה – אין
מוחזקות כפולה
נודע שיש רמאי לפני שנוצרה
המוחזקות הכפולה

רשב"א בבא מציעא ב

